

Statencommissiestuk

Uitvoering eerste fase nieuw beleid cultuur, welzijn en zorg (CWZ)

Advies: ter behandeling in de Statencommissie Cultuur en Welzijn op
28 maart 2001

C-stuk

Behandeld door de heer G.J. Baltink, telefoonnummer (0592) 365709
Portefeuillehouders: mevrouw M. Brink-Massier en mevrouw
G. de Vries-Leggedoor

Inleiding

In de nota Schaduwen vooruit staat een groot aantal beleidsvoornemens geformuleerd ten behoeve van jeugdigen, ouderen, gehandicapten, vrijwilligerswerk en interculturalisatie. Het onderzoeksbureau CAB heeft deze 27 beleidsvoornemens voorgelegd aan de gemeenten, verenigingen van dorpsbelangen en betrokken (culturele, welzijns- en zorg)instellingen.

Op grond van de scores "10 meest genoemde voornemens" zijn door ons 4 beleidsthema's als belangrijk aangemerkt, te weten: Ouderen, Vrijwilligers, Jeugd en Interculturalisatie.

In combinatie met recentelijk genomen beleidsbesluiten op het terrein van cultuur, welzijn en zorg (CWZ) doen wij een voorstel tot een uitwerking. Op basis hiervan zullen actieprogramma's worden opgesteld voor het jaar 2002, die in juli 2001 aan provinciale staten ter vaststelling worden voorgelegd.

Advies

Instemmen met de gekozen beleidsprioriteiten van het nieuwe CWZ-beleid en met de voorgestelde uitwerking van de prioritaire beleidsthema's.

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

Deze uitwerking van de eerste fase van nieuw CWZ-beleid wordt vertaald naar het (herziene) begrotingshoofdstuk 8 van de provinciale begroting 2002. Hiermee wordt een start gemaakt met een nieuw, meer vraaggestuurd en geïntegreerd CWZ-beleid, met nieuwe doelstellingen en producten, afrekenbaar op maatschappelijke effecten.

Argumenten

1. *De uitvoering eerste fase nieuw CWZ-beleid is een uitwerking van de door provinciale staten vastgestelde nota Schaduwen vooruit.*

De nota Schaduwen vooruit biedt een raamwerk voor provinciaal CWZ-beleid, gekenmerkt door vraagsturing, samenhang en afstemming.

2. *Met de uitvoering van de eerste fase van het nieuwe CWZ-beleid wordt een start gemaakt met het voorgestane vraaggestuurd, geïntegreerd en resultaatgericht beleid.*

Uitvoering

Tijdsplanning

2001-2002.

Financiën

Uit het budget: Hoofdfunctie 8 Welzijn van de begroting 2001 en volgende jaren.

Monitoring en evaluatie

In de uit te brengen actieprogramma's wordt de jaarlijkse planning van activiteiten opgenomen, op basis waarvan ook de verslaglegging/monitoring/evaluatie kan plaatsvinden.

Extern betrokkenen

Rijksoverheid, gemeenten en provinciale instellingen en organisaties.

Communicatie

Nieuwsbrief.

Bijlagen

1. Notitie Uitvoering eerste fase nieuw CWZ-beleid.
2. Provinciale steun bij lokaal sociaal beleid, globale planbeschrijvingen van de VWS-pilots in de provincie Drenthe, van STAMM, januari 2001 (*niet digitaal beschikbaar, maar op te vragen*)

Ter inzage in de leeskamer

1. Nota Schaduwen vooruit, Contourennota provincie Drenthe 2001-2204 cultuur, welzijn en zorg.

Assen, 6 maart 2001

Kenmerk: 9/6.3/2001000424

Gedeputeerde staten van Drenthe,

A.L. ter Beek, voorzitter

H. Rappa-Velt, griffier

tk/wa/coll.

UITVOERING EERSTE FASE NIEUW BELEID CULTUUR, WELZIJN EN ZORG (CWZ)

1. Trendanalyse door het Centrum voor Arbeid en Beleid (CAB)

In de nota Schaduwen vooruit staat een groot aantal beleidsvoornemens geformuleerd ten behoeve van jeugdigen, ouderen, gehandicapten, vrijwilligerswerk en interculturalisatie. Het onderzoeksbureau CAB heeft deze 27 beleidsvoornemens voorgelegd aan de gemeenten, verenigingen van dorpsbelangen en betrokken (culturele, welzijns- en zorg-)instellingen. Dit snelle en globale onderzoek (eigenlijk meer een quick-scan) leverde een respons op van 46%.¹

Op grond van de scores "10 meest genoemde voornemens" kunnen 4 beleidsthema's als belangrijk worden aangemerkt.

Ouderen

- Voorzieningen en diensten moeten in de directe leefomgeving van ouderen worden aangeboden. Het instandhouden van basisvoorzieningen in kleine dorpen wordt daarbij door ons nagestreefd. (1)
- Sociaal isolement ligt voor ouderen op de loer. Er moeten projecten ontwikkeld worden die deelname van ouderen aan het maatschappelijk verkeer vergroten. (4)
- Het gebruik van nieuwe media door ouderen, zoals Internet, moet door de provincie gestimuleerd worden. (10)

Vrijwilligers

- Vrijwilligerswerk en mantelzorg zijn onmisbaar en moeten worden gestimuleerd. (2)
- Het Jaar van de Vrijwilliger (2001) biedt mogelijkheden om vrijwilligers en hun verdiensten voor de samenleving in de schijnwerpers te zetten. De provincie zal initiatieven op dit terrein stimuleren en middelen daarvoor beschikbaar stellen. (2)

Jeugd

- De provincie moet zich inzetten voor het verbeteren van onderwijs zodat onderwijsachterstanden worden voorkomen en een groter aanbod van hoger onderwijs in Drenthe wordt gerealiseerd. (5)
- Provincie werkt samen met gemeenten en scholen aan een sluitende aanpak om vroegtijdige schoolverlating te voorkomen. (7)
- Cultuureducatie wordt door de provincie gestimuleerd. (8)
- De jeugd in Drenthe moet meer bewegen. De provincie heeft een taak in het stimuleren van sportbeoefening. (10)

Interculturalisatie

- De provincie stimuleert dat organisaties op het terrein van cultuur, welzijn en zorg in hun werkwijze, personeelsbeleid en communicatie beter inspelen op de toenemende verscheidenheid in de samenleving. (6)

2. Recente beleidsbesluiten

Het gaat in dit hoofdstuk om beleidsontwikkelingen die deels al door provinciale staten in de loop van 2000 zijn vastgesteld, deels ontwikkelingen die door anderen (het Rijk bijvoorbeeld) in gang zijn gezet.

¹ Het rapport van het CAB is reeds in uw bezit. De cijfers in deze tekst corresponderen met de nummering van de vragen in het rapport.

- De vorming van een Instituut voor Interculturele Ontwikkeling Drenthe per 1 januari 2002.
- Vormgeven onafhankelijk onderzoeksbureau, waarbij gebruik wordt gemaakt van de deskundigheid en capaciteit bij STAMM en IVOM.
- Hospices f 250.000,--.
- Multifunctionele zorg- en dienstencentra f 300.000,--.
- Vrijwilligerswerk en mantelzorg 2 x f 250.000,--.
- Zorgboerderijen f 500.000,--.
- Regionaal Patiënten-/Consumentenplatform (RPCP).
- Erfgoedhuis van Drenthe i.o.
- Actieprogramma Cultuurbereik.
- Herziening provinciaal bibliotheekwerk.
- Volksgezondheid, welzijn en sport(VWS)-pilots in het kader van het programma Lokaal sociaal beleid rond de thema's Vrijwilligerswerk, Interculturalisatie en Zorg en welzijn. Deze gaan in 2001 van start.²

3. Uitwerking prioritaire beleidsthema's

In de cyclus vraaggericht werken is voorzien dat nu een keuze wordt gemaakt uit de uitkomsten van de trendanalyse. Wij stellen voor de 4 aangegeven thema's aan te pakken op de nieuwe wijze: zoveel mogelijk vraaggestuurd, interactief, integraal en resultaatgericht.

Ouderen

Op het terrein van zorg en welzijn van ouderen is reeds een aantal ontwikkelingen in gang gezet. Provinciale staten hebben f 300.000,-- beschikbaar gesteld voor het opzetten van multifunctionele zorg- en dienstencentra met als doel te stimuleren dat onder meer ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen.

Daarnaast hebben provinciale staten voor het ontwikkelen van hospices f 250.000,-- beschikbaar gesteld. Een bestedingsvoorstel is in voorbereiding. Er wordt een quick-scan gemaakt van de bestaande initiatieven in de provincie en de vraag naar deze voorzieningen. Dit ter onderbouwing van de inzet van de extra provinciale middelen.

Deelname aan de VWS-pilot "zorg en welzijn" beoogt een betere afstemming van welzijns- en zorgvoorzieningen voor ouderen zodat er minder snel een beroep hoeft te worden gedaan op "zwaardere" vormen van zorg. Onderdeel van deze pilot is een onderzoek naar het bestaande aanbod van zorg- en welzijnsvoorzieningen en de behoeften en wensen van ouderen met betrekking tot deze voorzieningen.

Ook in de Regiovisie verkeer en vervoer worden aanbeveling gedaan die aansluiten op de prioritering van de "CAB-verkenning" op het terrein van de ouderen. Op dit moment worden deze aanbevelingen met de betrokken partijen uitgewerkt.

Ten slotte zal het nog nader vorm te geven onafhankelijk onderzoeksbureau gevraagd worden een verkenning uit te voeren naar gewenste basisvoorzieningen voor ouderen en welke voorzieningen en diensten mede bepalend zijn voor maatschappelijke participatie en het behoud van zelfstandigheid van de Drentse ouderen. Ook de vertegenwoordigers van de doelgroep zullen worden gevraagd hun verlangens aan te geven. Op grond van deze informatie zal het te voeren beleid verder worden ontwikkeld en in een actieplan worden neergelegd.

Vrijwilligers en mantelzorg

Provinciale staten hebben reeds 2 x f 250.000,-- beschikbaar gesteld voor vrijwilligerswerk en mantelzorg. Op dit moment is reeds een notitie Mantelzorg in voorbereiding. Via de VWS-pilot wordt

² Bij de 3 VWS-pilots op het gebied van vrijwilligerswerk, interculturalisatie, zorg en welzijn gaat het om 3 van in totaal 6 projecten van VWS. Via overleg in IPO-verband is de Productgroep Cultuur en Welzijn (CW) door het

Ministerie van VWS uitgenodigd aan genoemde 3 projecten deel te nemen. De uitkomsten van de projecten, waarvoor het Ministerie van VWS in principe f 1,2 miljoen beschikbaar stelt voor de periode 2001-2004, zijn ook van belang voor de verdere ontwikkeling van het provinciale beleid op deze onderwerpen. Binnen de projecten is al een stevige samenwerking totstandgekomen met gemeenten en instellingen. U vindt de voorlopige plan beschrijvingen van de projecten in een document dat wij als bijlage hebben toegevoegd.

het thema Vrijwilligerswerk uitgewerkt door medewerkers van de provincie en van een aantal Drentse gemeenten in het kader van het programma Lokaal sociaal beleid.

Overigens heeft het CAB-rapport Regie en resultaat (november 1999) ook al de aandacht gevraagd voor het vrijwilligerswerk in Drenthe. In het rapport staat: *"Veel vrijwilligersorganisaties uiten de behoefte aan een duidelijker omschrijving van de legitimatiebasis voor de subsidie die zij ontvangen. Zij verwachten op grond hiervan een herwaardering van het vrijwilligerswerk. Het bevriezen van subsidies op het niveau van 1985 wordt ervaren als een gebrek aan interesse in de waarde en het maatschappelijk effect van vrijwilligerswerk"*.

Wij willen in het jaar van de vrijwilliger een deel van het beschikbare bedrag via een tenderregeling beschikbaar stellen voor de ondersteuning van initiatieven uit het vrijwilligerswerk. Criteria voor deze ondersteuning worden op dit moment voorbereid.

Jeugd

Daar waar het beleidsvoornemen jeugdzorg raakt, is dit meegenomen in de zogenaamde jaarringen. Ook buiten de jeugdzorgorganisaties is er een aantal gesubsidieerde instanties die met betrekking tot deze doelgroep actief zijn. De voornemens ten aanzien van jeugd op onderwijsgebied maken deel uit van het onderwijsbeleid en het culturele beleid, bijvoorbeeld daar waar het gaat om museumbezoek. Waar het om jeugd gaat, is de uitvoering van het Actieprogramma cultuurbereik, onderdeel Cultuureducatie, waarvoor provinciale staten in 2001 voldoende middelen beschikbaar hebben gesteld, één van de speerpunten.

Tevens loopt er een onderzoek naar relatieve onderwijsachterstanden binnen de Drentse basisscholen.

Interculturalisatie

De ontwikkeling van dit beleidsonderwerp achten wij van groot en actueel belang. Zoals ook de CAB-onderzoekers aangeven in hun trendanalyse is het van belang dat "aansluiting van het aanbod van uitvoeringsorganisaties op de verscheidenheid in de samenleving" kan plaatsvinden. Ook hiervoor geldt dat via provinciale deelname aan een gelijknamig VWS-project nader invulling kan worden gegeven aan een aspect van dit beleidsvoornemen.

De uitkomsten van dit nog verder te ontwikkelen beleidsthema kunnen tevens het basismateriaal zijn voor het op te richten Instituut voor Interculturele Ontwikkeling Drenthe per 1 januari 2002.

3. Inhaalslag voor vrijwilligerswerk

Op de 4 door het CAB geïdentificeerde terreinen is dus al veel dat loopt en waarmee goed inhoud kan worden gegeven aan de behoefte van de Drentse samenleving. Ten aanzien van het vrijwilligerswerk hebben we te maken met de grootste relatieve achterstand en hier moet een "inhaalslag" plaatsvinden.

Dat dit noodzakelijk is, wordt onderbouwd door:

- de opmerkingen uit het CAB-rapport Regie en resultaat over het vrijwilligerswerk, eerder in deze tekst geciteerd;
- de motie van provinciale staten, zoals aangenomen tijdens de begrotingsvergadering op 7/8 november 2000;
- de CAB-trendanalyse, waaruit blijkt dat de respondenten dit een belangrijk onderwerp vinden;
- de algemene maatschappelijke aandacht voor dit onderwerp in 2001 als het Jaar van de Vrijwilliger.

Het beleidsthema heeft een grote reikwijdte omdat het niet alleen om nieuw te ontwikkelen beleid gaat (waarvoor al veel aandacht blijkt te bestaan), maar ook om actualisering en uitbreiding van het bestaande vrijwilligersbeleid en om de door de provincie toegekende "waarderingssubsidies" (structurele subsidies van beperkte omvang aan instellingen en organisaties op provinciaal welzijns-, cultuur- en zorggebied), waarvan de toekenning de komende jaren moet worden geëvalueerd en bijgesteld.

Het is een onderwerp dat zich bijzonder leent voor een integrale uitwerking: alle 3 de beleidsvelden hebben met vrijwilligers en vrijwillige organisaties te maken, zij het elke sector met zijn specifieke aandachtspunten.

Bij de uitwerking van het daarop te richten beleid kan onder meer gebruik worden gemaakt van provinciale deelname aan het gelijknamige VWS-project.

4. Voorbereiding actieprogramma's en oefentrajecten met instellingen

Teneinde de vorengenoemde beleidsprioriteiten samen met de gesubsidieerde sector en de gemeenten in te vullen, zullen wij zoveel mogelijk gezamenlijk proberen te komen tot actieprogramma's (zie nota Schaduwen vooruit, pagina's 10-11) die op 13 juni a.s. aan de Statencommissie CWZ en op 4 juli a.s. aan provinciale staten zullen worden voorgelegd.

Op de aangegeven beleidsterreinen zal de nieuwe werkwijze zoveel mogelijk worden doorgevoerd, die zich kenmerkt door vraaggerichtheid, scherp geformuleerde maatschappelijke doelstellingen, aanbesteding, inkoop van diensten en producten op basis van prijs-kwaliteitverhouding, monitoring van effecten, etc. In het bestuurlijk overleg zal met de instellingen die bij de bovengenoemde beleidsprioriteiten het meest zijn betrokken worden afgesproken op welke wijze wij hen graag bij deze omslag willen betrekken. Voor de instellingen is er immers ook een leerweg af te leggen. Wij gaan ervan uit dat wij die leerweg samen bewandelen en in de loop van het jaar de instrumenten ontwikkelen en implementeren die voor deze trajecten noodzakelijk zijn.

Bovendien zullen wij met de in aanmerking komende instellingen bezien welke mate van flexibilisering kan worden gerealiseerd om de energie maximaal te richten op de aangegeven doelen.

Wij zullen in de aan te leveren actieprogramma's u nader informeren over verdere details van aanpak en inzet.

5. Vorming onderzoeksbureau

Ingevolge uw besluit tot het instellen van een onafhankelijk onderzoeksbureau (gebruikmakend van capaciteit bij IVOM en STAMM), hebben wij intussen onafhankelijk advies gevraagd bij deskundigen op het gebied van beleidsonderzoek door de overheid. Wij zijn in het stadium van overleg met de desbetreffende instellingen over hoe een en ander het best kan worden geïmplementeerd. In de aan te leveren actieplannen zal omschreven worden hoe de onderzoeksfunctie inhoud zal worden gegeven teneinde het beleid permanent te kunnen baseren op beschikbare of te achterhalen kengetallen over de Drentse samenleving.

tk/gm/coll.